

ἄρτον, καὶ τὸ καρασθέν ἁγίως ποτήριον, τῷ ἁγίῳ A
 θυσιαστηρίῳ προσάγειν μελλούσης τῆς λειτουργικῆς
 τάξεως, ὕμνον τινὰ ψαλμικὸν λέγειν παραδεδωκότες
 τῷ λαῷ, τῷ γινομένῳ πράγματι πρόσφορον, ὡς νο-
 μίζουσι, βασιλέα δόξης προσφέρειν ἢ καὶ προσαγο-
 ρεῦσιν τὰ εἰσφερόμενα καὶ μηδέπω τελειωθέντα, διὰ
 τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπικλήσεως καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνα-
 λάμποντος ἁγιασμοῦ. Εἰ μὴ τι ἕτερον βούλοιτο αὐτοῖς
 τὸ ὑμνούμενον · καίτοι λέγοντος τοῦ μεγάλου Ἀθα-
 νασίου ἐν τῷ εἰς τοὺς βαπτιζομένους λόγῳ (9),
 τοιαῦτα · « Ὅφει τοὺς Λευῖτας φέροντας ἄρτους, καὶ
 ποτήριον οἴνου, καὶ τιθέντας ἐπὶ τὴν τράπεζαν · καὶ
 ὅσον οὖπω ἱκεταὶ καὶ δεήσεις γίνονται, φίλος ἐστὶν
 ὁ ἄρτος καὶ τὸ ποτήριον. Ἐπ' αὐτὸν δὲ ἐπιτελεσθῶσιν αἱ
 μεγάλαι καὶ θαυμασταὶ εὐχαί, τότε γίνεται ὁ ἄρτος,
 σῶμα · καὶ τὸ ποτήριον, αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ. » Καὶ πάλιν (10) · « Ἐλθωμεν ἐπὶ τὴν
 τελείωσιν τῶν μυστηρίων · οὗτος ὁ ἄρτος καὶ τοῦτο
 τὸ ποτήριον, ὅσον οὖπω εὐχαὶ καὶ ἱκεταὶ γηγόναι,
 φιλά εἰσιν · ἐπ' αὐτὴν δὲ αἱ μεγάλαι εὐχαί, καὶ αἱ
 ἅγαι ἱκεταὶ ἀναπεμφθῶσι, καταβαίνει ὁ λόγος εἰς
 τὸν ἄρτον καὶ τὸ ποτήριον, καὶ γίνεται αὐτοῦ σῶ-
 μα (11). »

στοῦ γνώμης νενοσηκώς. Διὸ λέγω · μηδεὶς τολμήσει
 τοῦτο ποιεῖν, καὶ ὡς παραβάτης τῶν λαληθέντων
 κριθήσεται. Εἰ δέ γε τοῦτο φύσεις μοι, ὅτι ἐλεημο-
 σύνης ἔργον τῷ τεθνηκότι γίνεται, εἰ τοῦτο ποιήσεις,
 μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἡ ἐλεημοσύνη, καὶ αἱ μνήμαι C
 τῶν Χριστιανῶν, αἱ γίνονται ἀεὶ παρ' ἡμῶν, πνευ-
 ματικὸν τὸν καρπὸν ἐπιδέχονται αἱ ψυχαὶ παρὰ τῷ
 Θεῷ · σὺ δὲ τὸ τεθνηκὸς σῶμα ἐπισφραγίζων καὶ
 λέγων · τῷ πνεύματί σου σκηνώσον ἐπὶ τὸν δοῦλόν
 σου, ὅπως τὸν ὑπόλοιπον χρόνον ἐν τοῖς δικαιώμασί
 σου πορεύηται · καὶ πάλιν · Ἐξέγειρον αὐτὸν ἀπὸ
 κλίνης ὀδυνηρᾶς, καὶ ἀπὸ στρωμνῆς κακώσεως. Ὅταν
 ταῦτα ἐπιφωνεῖς, οὐ γινώσκεις τὸν νοῦν τοῦ πρά-
 γματος. Τοῖνον τῷ λόγῳ τὸ τέλος δῶμεν, καὶ τοῦ Σο-
 λομῶντος ῥητοῦ μνήμην ποιήσωμεν · ὅτι τῷ ἔχοντι
 σύνεσιν, αὐτάρκης καὶ εἰς ὁ λόγος πρὸς ἀκοήν εὐ-
 θεῖαν καὶ συνετωτάτην ὑπάρχει.

(9) Non exstat sub hoc titulo sermo Athanasii in
 editionibus.

(10) In codice ulla interpretatione est καὶ πάλιν
 ἔλθομεν. Videbatur tamen prorsus interpungen-
 dum.

A oblationis, et calix recenter temperatus, ad san-
 ctum altare pompa liturgica ac processu deferendi
 sunt, psalmicum hymnum rei agenda ut putant
 accommodatum populo ad canendum tradentes,
 regem gloriæ se deferre aiunt, nominatimque etiam
 ea quæ deferuntur sic appellant. quanquam non-
 dum per pontificalem invocationem splendentem-
 que in ipsis sanctificationem consecrata. Nisi forte
 alius nescio quis illorum hymnologicæ sensus inest.
 Atqui magnus Athanasius in suo ad nuper bapti-
 zatos sermone hæc ait : « Videbis Levitas panes
 vinique calicem ferentes, mensæque imponentes.
 Et quandiu quidem preces et invocationes nondum
 sunt peractæ, nihil aliud nisi panis calixque est.
 Verumenimvero postquam peractæ fuerint magnæ
 miræque preces, tunc panis fit corpus; calix autem,
 Domini nostri Jesu Christi sanguis. » Et rursus :
 « Veniamus ad mysteriorum perfectionem. Hic
 panis et hic calix ante supplicationes et preces nihil
 ultra naturam propriam habent : verumtamen ubi
 magnæ preces sanctæque invocationes editæ fue-
 rint, descendit Verbum in panem et calicem, et
 corpus ejus conficitur. »

(11) Sic adamussim etiam S. Greg. Nyssenus orat.
 in baptismum Christi t. II, p. 602. Ὁ ἄρτος πάλιν
 ἐστὶ τέως κοινός · ἀλλ' ὅταν αὐτὸν τὸ μυστήριον ἱε-
 ρουργήσῃ, σῶμα Χριστοῦ λέγεται τε καὶ γίνεται ·
 panis item, panis est initio communis; sed ubi eum
 mystica actio sacrificio adhibuerit, corpus Christi et
 fit et dicitur. Utinam vero hæc (inter alia innume-
 ra) testimonia ab Orientali Ecclesia, quæ de Eucha-
 ristix dogmate, prout illud tenent Catholici, nun-
 quam dubitavit, utinam, inquam, Occidentales illæ
 sectæ recipiant, quarum infelices antesignani tanto
 crimine se impiarunt, ut amabili huic præ cæteris
 sublimique mysterio fidem derogaverint! Profecto
 nos baptizatis loquimur. Hi ergo Augustinum quo-
 que, serm. 227, audiant : Qui baptizati estis, debe-
 tis scire quid accepistis, quid accepturi estis, quid
 quotidie accipere debeatis. Panis ille, quem videtis in
 altari, sanctificatus per verbum Dei, corpus est Chri-
 sti. Calix, imo quod habet calix sanctificatum per
 verbum Dei, sanguis est Christi. Qui tales tamque
 sanctos ac veteres magistros habent, cur v. gr.
 Claudium Calvinianum ministrum audire malunt?

EJUSDEM

EPISTOLA AD VIGILIUM PAPAM:

(Mansi, Concil. IX, p. 186.)

Τῷ τὰ πάντα ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ κυρίῳ
 ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Βιγίλλῳ, Εὐτύχιος.

Ἰδόντες ὁπάσων ἀγαθῶν αἰτία ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ
 εἰρήνη, φρουροῦσα τὰς καρδίας καὶ τὰ νοήματα τῶν
 πιστῶν, καὶ συνάγουσα αὐτοὺς εἰς τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
 φρονεῖν, ἐν τῇ περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως ὁμολογίᾳ,

Sanctissimo et beatissimo domino et consacerdoti
 Vigilio Euty chius.

Scientes quantorum bonorum causa est pax Dei,
 custodiens corda et sensus fidelium, et colligens
 eos ut unum idemque sapiant in recta fidei con-
 fessione, et ad perficienda divina mandata, et pro-

pitium Deum faciens in his quæ recta sunt concordantibus : ideo festinantes unitatem conservare ad apostolicam sedem vestræ beatitudinis manifestum facimus, quod nos semper et servavimus et servamus fidem ab initio traditam a magno Deo et Salvatore nostro Jesu Christo sanctis apostolis, et ab illis in omni mundo prædicatam, et sanctis Patribus explanatam, et maxime ab his qui in sanctis quatuor synodis congregati sunt, quos per omnia et in omnibus amplectimur et suscipimus, id est, trecentos decem et octo sanctos Patres qui Nicææ congregati sunt, et sanctum symbolum sive mathema fidei exposuerunt, et Arianam impietatem anathematizaverunt, et eos qui similia (1) eis sapuerunt vel sapiunt. Suscipimus autem et centum quinquaginta sanctos Patres Constantinopoli congregatos, qui idem sanctum mathema explanaverunt, et de deitate sancti Spiritus dilucidaverunt, et hæresim Macedonianam, sanctum Spiritum impugnantem, et impium Apollinarium condemnaverunt, cum his qui similia illis sapuerunt vel sapiunt. Suscipimus autem et sanctos ducentos Patres in Ephesina prima synodo congregatos, qui per omnia secuti sunt idem sanctum symbolum sive mathema, et condemnaverunt Nestorium impium, et impia ejus dogmata, et eos qui similia ei aliquando sapuerunt vel sapiunt. Ad hæc autem suscipimus et sexcentos triginta sanctos Patres Chalcedone congregatos, qui etiam ipsi per omnia consenserunt prædictis tribus synodis (2), et secuti sunt prædictum symbolum sive mathema a trecentis decem et octo sanctis Patribus expositum, et a centum quinquaginta sanctis Patribus explanatum, et anathematizaverunt eos qui aliud præter prædictum symbolum præsumunt docere, aut exponere, aut tradere sanctis Ecclesiis Dei (3). Condemnaverunt autem et anathematizaverunt et Eutychem, et Nestorium, et impia eorum dogmata, et eos qui similia eis sapuerunt vel sapiunt. His ita se habentibus, certum facimus : quod omnia quæ a prædictis sanctis quatuor (4) synodis judicata et definita sunt, et servavimus, et servamus : quia etsi per diversa tempora prædictæ sanctæ quatuor synodi factæ sunt, tamen unam eandemque confessionem fidei servaverunt, et prædicaverunt. Suscipimus autem et amplectimur et epistolas præsulum Romanæ sedis apostolicæ (5), tam aliorum, quam Leonis sanctæ memoriæ de recta fide scriptas, et de quatuor sanctis conciliis, vel uno eorum. Cum igitur prædicta omnia et servavimus et servamus, et si in his (6) nobis ipsis invicem consentimus, necessarium est conferri de tribus capitulis, unde quibusdam quæstio nata est. Et ideo petimus, præsidente nobis vestra beatitudine, sub tranquillitate et sacerdotali mansuetudine propositis sanctis Evangeliiis, communi tractatu eadem capitula in

καὶ τῇ τῶν θεῶν ἐντολῶν κατορθώσῃ, καὶ τὸν Θεὸν εὐμενῇ καθιστῶσα τοῖς εἰς τὰ ὀρθὰ ὁμονοοῦσι· διὰ τοῦτο σπουδάζοντες τὴν ἑνωσιν φυλάξαι, πρὸς τὴν καθολικὴν καθέδραν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, φανερὸν ποιῶμεν, ὅτι αὐτοὶ ἡμεῖς ἐφυλάξαμεν, καὶ φυλάττομεν τὴν πίστιν, τῆς ἐξ αρχῆς παραδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις, καὶ παρ' ἐκείνων ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ κηρυχθεῖσαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων σαφηνισθεῖσαν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἁγίαις τέτταρσι συνόδοις συνελθόντων, οἷς διαπαντός, καὶ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦμεν, καὶ δεχόμεθα, τουτέστι τοὺς τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίους Πατέρας τοὺς ἐν Νικαίᾳ συνελθόντας, καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον, ἥτοι μάθημα τῆς πίστεως ἐκθεμένους, καὶ τὴν Ἀρείου μανίαν ἀναθεματίσαντας, καὶ τοὺς ταύτην φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας. Δεχόμεθα δὲ καὶ τοὺς ἑκατὸν ἁγίους Πατέρας τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντας, οἵτινες τὸ αὐτὸ ἅγιον μάθημα ἐσαφήνισαν, καὶ τὰ περὶ τῆς θεότητος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐτράνωσαν, καὶ τὴν αἵρεσιν Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, καὶ τὸν ἀσεβῆ Ἀπολλινάριον κατέκριναν, μετὰ τῶν τὰ αὐτὰ ἐκείνοις φρονισάντων, ἢ φρονοῦντων. Δεχόμεθα δὲ καὶ τοὺς διακοσίους ἁγίους Πατέρας τοὺς ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον πρώτῃ συνόδῳ ἀθροισθέντας, οἵτινες διὰ πάντων ἡκολούθησαν τῷ αὐτῷ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἥτοι μαθήματι, κατέκριναν δὲ Νεστόριον τὸν ἀσεβῆ, καὶ τὰ μυστὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτῷ ὁμοειδέως φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας. Πρὸς τοῦτοις δεχόμεθα καὶ τοὺς ἑξακοσίους τριάκοντα ἁγίους Πατέρας τοὺς ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντας, οἵτινες καὶ αὐτοὶ διὰ πάντων συνήνεσαν ταῖς προῤῥηθείσαις ἁγίαις τρισὶ συνόδοις, καὶ ἡκολούθησαν τῷ προῤῥηθέντι συμβόλῳ, ἥτοι μαθήματι, τῷ παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἐκτεθέντι, καὶ ἀπὸ τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ἁγίων Πατέρων σαφηνισθέντι· καὶ ἀνεθεμάτισαν τοὺς ἕτερον παρὰ τὸ εἰρημένον σύμβολον τολμῶντας διδάσκειν, ἢ ἐκτίθεσθαι, καὶ παραδιδόναι ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις· κατέκριναν δὲ, καὶ ἀνεθεμάτισαν καὶ Εὐτυχῆ, καὶ Νεστόριον, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁτλον ποιῶμεν, ὅτι πάντα τὰ ἀπὸ τῶν προειρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων κριθέντα τε, καὶ ὀρισθέντα, καὶ ἐφυλάξαμεν, καὶ φυλάττομεν· ἐπειδὴ καὶ κατὰ διαφόρους χρόνους αἱ εἰρημέναι ἅγαι τέσσαρες σύνοδοι ἐγένοντο, ὅμως μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ἐφυλάξαν, καὶ ἐκήρυξαν. Δεχόμεθα δὲ καὶ περιπτυσσόμεθα καὶ τὰς ἐπιστολάς τῶν προέδρων τῆς ἐν Ῥώμῃ ἀποστολικῆς καθέδρας, τῶν τε ἄλλων, καὶ Λέοντος τοῦ ἐν ἁγίοις, τὰς περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως γεγραμμένας, περὶ τῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων, ἢ μιᾶς ἐξ αὐτῶν. Ὅποτε τοίνυν τὰ προειρημένα πάντα καὶ ἐφυλάξαμεν, καὶ φυλάττομεν, καὶ

(1) Bellovac., qui insimilia ei.

(2) Paris., prædictis tribus synodis.

(3) Veteres libri, Dei Ecclesiis.

(4) Vox quatuor non habetur in libro Bellovacensi.

(5) Paris., sedis et apostolicæ.

(6) Bellovac., et ipsis nobis his.

ἐν τοῖς συμφωνοῦμεν, ἀλλήλοις, ἀναγκαῖόν ἐστι διαντιβληθῆναι περὶ τῶν τριῶν κεφαλαίων, περὶ ὧν τισι ζητήσις ἀνεφύη. Καὶ διὰ τοῦτο αἰτοῦμεν προκαθημένης ἡμῶν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἀταράχως καὶ μετὰ ἱερατικῆς πραότητος, τῶν ἁγίων προκειμένων Εὐαγγελίων, τὰ αὐτὰ κεφάλαια ἐν μέσῳ προτιθέμενα κοινῷ τρακτάτῳ ζητηθῆναι, καὶ ἀντιβληθῆναι, καὶ πέρας ἐπιτεθῆναι τῇ ζητήσει Θεῷ ἀρέσκον, καὶ σύμφωνον τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων ὁρισθεῖσιν· ἐπειδὴ εἰς αὐξήσιν τῆς εἰρήνης, καὶ εἰς ὁμόνοιαν τῶν Ἐκκλησιῶν συντείνει, τὸ πάσης διχονοίας ἐκ μέσου ἀναιρουμένης, τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων ὁρισθέντα, ἀσάλευτα τηρηθῆναι, τοῦ σεβάσματος τῶν ἁγίων συνόδων ἐν ᾧ παντὶ φυλαττομένου. Τοῖς δὲ καὶ ὑπεσημηνάμεθα. Καὶ ὑπογραφή. Ἐρρωμένος ἐν Κυρίῳ ὑπερέυχου ἡμῶν, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε ἀδελφέ.

Ἐγὼ Εὐτύχιος ἐλείει Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης πᾶσι τοῖς προγεγραμμένοις ὑπέγραψα.

Ὁ αὐτὸς λίβελλος ἐγένετο καὶ παρὰ Ἀπολλινάριου τοῦ ἐσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, καὶ Δομνίνου τοῦ ἐσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Θεουπολιτῶν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν καὶ ἐνδημούντων ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει, πρὸς τὸν ἐσιωτάτον Βιγίλιον.

(7) Paris., confiteri. Bellovac. et editiones omnes ante Labbeanam, conferri.

(8) Paris., placitam.

A medio proponenda, quæri et conservari (7), et finem quæstioni imponi Deo placitum (8), et convenientem his quæ a sanctis quatuor conciliis definita sunt : quoniam ad augmentum pacis et concordiam Ecclesiarum pertinet, ut omni de medio dissensione sublata, quæ a prædictis quatuor sanctis conciliis definita sunt, inconcussa servantur, sanctarum synodorum reverentia in omnibus custodita. His autem et subscripsi incolumis in Domino. Ora pro nobis, sanctissime et beatissime frater.

B Ego Eutychius misericordia Dei episcopus Constantinopolis novæ Romæ omnibus suprascriptis subscripsi.

Idem libellus scriptus est et ab Apollinario sanctissimo archiepiscopo magnæ civitatis Alexandriæ, et a Domnino sanctissimo archiepiscopo Theopoleos, et a Deo amantissimis episcopis qui sub ipsis sunt, qui et præsentibus erant in hac regia civitate, ad eundem sanctissimum Vigilium.

ANNO DOMINI DXCIII.

EVAGRIUS SCHOLASTICUS.

NOTITIA.

(FABRIC. Biblioth. Græc. edit. Harles. VII, 432.)

Evagrius, Epiphaniensis (a), Syrus, scholasticus (b) et ipse, sive (perinde ut Socrates et Sozomenus), causarum in foro patronus (c), Antiochiæ vixit, atque Gregorio episcopo Antiocheno (d), clarus fuit, a

(a) Evagrius, III, 54 : Τὴν ἡμετέραν ἐπισκοπῶν Ἐπιφάνειαν, ἣ τὸν Ὀρόντην σύνοικον ἔχει. Hinc apud Nicephorum pro Εὐάγριος ὁ ἐπιφανής, Valesius legit ὁ Ἐπιφανεύς. FABR. Conf. Hamberger, Zuverläss. Nachricht. tom. III, p. 439 seq. ; Saxii Onom. III, p. 63 seq., et quos illi duumviri laudant viros doctos ; atque Henr. Vales. in Præfat. ad scriptor. H. E. de patria, vita, scriptis, stylo fideque Evagrii, quem, in Adnotat. ad illius Historiam, lib. IV, cap. 29, ex ipsius testimonio demonstravit, natum esse a. Chr. 536 vel 537. Idemque G. I. Vossium De historicis Gr., p. 498, de Evagr. corrigi. HARL.

(b) Photius cod. 29 : Ἀνεγνώσθη Εὐαγρίου Σχολαστικοῦ, ἀπὸ Ἐπαρχῶν, πόλεως δὲ Ἐπιφανοῦς τῆς κατὰ τὴν κοίλην Συρίαν, ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐν τόμοις ἑξ.

(c) Antiochiæ vixisse ex pluribus Evagrii locis recte Valesius observat ; quod vero ex primariis Antiochiæ civibus hunc scriptorem fuisse colligunt

C viri docti ex eo, quod lib. VI, cap. 8, refert, totam civitatem diem nuptiarum ejus feriatum habuisse, eique fausta apprecatam esse, hoc in Valesii quidem versione reperio, sed Græca alium puto habere sensum. Ait nempe Evagrius, nuptias se celebrasse cum virgine sponsa die novilunii, quo tota civitas feriabatur, non certe propter Evagrii nuptias, sed ob solemne novilunii tempus. Ἐμοῦ κατὰ τὴν ἑνὴν καὶ νέαν ἡμέραν τοῦ ὑπερβερεταίου μηνὸς κόρην παρθένον νυμφεύοντος, καὶ τῆς πόλεως ἑορταζούσης καὶ δημοτελῆ πανήγυριν ἀγούσης περὶ τὴν πομπὴν καὶ παστάδα. Igitur παστάς non de thalamo nuptiali neque πομπή de nuptiali pompa intelligi debet, sed de epulis et pompa quibus novilunium celebrare mos erat.

(d) Evagr. lib. VI, cap. 7 et ult., ubi propter relationes, nomine Gregorii, episcopi Antiocheni, scriptas, ab imperatoribus duplici dignitate auctum se testatur.